

DATUM	11 mei 2021
TITEL	Inventarisatie behoefte woonwagenstandplaatsen
ONDERTITEL	Conceptrapport
OPDRACHTGEVER	Gemeente Rheden
AUTEUR(S)	Roosje van Leer Bas de Ruigh
PROJECTNUMMER	275.112
STATUS	Eindrapport

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Huidige situatie en bewoning standplaatsen	6
2.1	Locaties en standplaatsen	6
2.2	Huidige bewoning	7
2.3	WachtlIJst, mutaties en wachttijd	8
3	Behoeftte aan standplaatsen	9
3.1	Vraag van inwonenden	9
3.2	Vraag van overige belangstellenden	10
3.3	Vraag van hoofdbewoners	11
3.4	Aanvullende informatie over de vraag	12
3.5	Vrijkomend aanbod door natuurlijk verloop	14
3.6	Onvrede bewoners	14
4	Conclusies en aanbevelingen	16

1 Inleiding

Aanleiding

In de afgelopen periode is de aandacht voor woonwagenstandplaatsen toegenomen. Mede naar aanleiding van uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het College voor de Rechten van de Mens en de Nationale Ombudsman heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in juli 2018 een nieuw beleidskader uitgebracht dat gemeenten handreikingen biedt voor de beleidsvorming rondom woonwagens. Dit nieuwe beleidskader verduidelijkt dat recht dient te worden gedaan aan de culturele identiteit die samenhangt met deze woonvorm.

Uitgangspunt blijft dat huisvestingsbeleid een primaire verantwoordelijkheid van de gemeente is. Gemeenten dienen beleid voor woonwagens en standplaatsen vast te stellen als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid. Dit beleid dient voldoende rekening te houden met en ruimte te geven aan het woonwagenleven van woonwagenbewoners. Hiervoor is nodig dat de behoefte aan standplaatsen helder is, zodat gemeenten ervoor kunnen zorgen dat het aantal standplaatsen in een redelijke verhouding staat tot de daadwerkelijke vraag aan standplaatsen bij woonwagenbewoners.

Het nieuwe beleidskader is één van de aanleidingen voor de gemeente Rheden om de behoefte aan standplaatsen in de eigen gemeente tegen het licht te houden. De gemeente heeft op dit moment 24 standplaatsen voor woonwagens op haar grondgebied. In de afgelopen jaren zijn er geen standplaatsen toegevoegd. De gemeente wil graag weten of het huidige aantal standplaatsen in de gemeente volstaat voor de lokale behoefte. Het onderzoek moet het aantal benodigde standplaatsen in de gemeente Rheden vaststellen, voor nu en in de nabije toekomst.

Vraagstelling en onderzoeksmethodiek

De centrale vraagstelling in dit onderzoek luidt als volgt:

Hoe groot is de behoefte aan woonwagenstandplaatsen in de gemeente Rheden?

Om een antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag, is eerst op basis van gegevens uit de Bevolkingsregistratie Personen (BRP) van de gemeente Rheden de huidige bevolkingsopbouw van woonwagenbewoners in beeld gebracht. Vervolgens is door middel van een enquête een behoeftepeiling uitgevoerd onder hoofdbewoners van woonwagens en hun partners, en aan inwonende familieleden (van 18 jaar en ouder) die momenteel in een woonwagen wonen. De vragenlijst is gestuurd aan alle mensen die op een standplaats in de gemeente wonen. Om ook mogelijk belangstellenden die nu niet op een standplaats in de gemeente wonen in de gelegenheid te stellen om hun behoefte aan een standplaats kenbaar te maken, werd in de begeleidende brief aangegeven dat iedereen die dat wilde, een vragenlijst kon aanvragen bij het onderzoeksbureau. Het was niet mogelijk om anderen dan huidige bewoners gericht aan te schrijven, aangezien er geen aparte wachtlijst is voor standplaatsen in de gemeente;. Wel zijn alle mensen die in 2020 via Entree hebben gereageerd op een vrijkomende standplaats in Rheden (dat waren er 65) door Vivare via e-mail benaderd met de mededeling dat er een behoefteonderzoek werd uitgevoerd, en dat een vragenlijst kon worden aangevraagd bij het onderzoeksbureau. Op deze manier is gepoogd om zoveel mogelijk mensen die mogelijk belangstelling hebben voor een standplaats in de gemeente, te bereiken. Het is echter niet uit te sluiten dat er ook belangstellenden zijn die zich niet hebben gemeld voor het onderzoek of de vragenlijst niet hebben geretourneerd; de werkelijke behoefte aan standplaatsen kan dus hoger liggen dan uit dit onderzoek blijkt.

Respons

In totaal zijn er 38 vragenlijsten ingevuld voor het onderzoek. Onder de respondenten zijn 18 hoofdbewoners/partners van hoofdbewoners, 10 inwonende kinderen of andere familieleden en 10 'overige belangstellenden'.

Tabel 1.1: Gemeente Rheden. Responsoverzicht woonwagenbehoefteonderzoek 2021

	Aangeschreven	Respons	%
Hoofdbewoner / partner	40	18	45%
Inwonende kinderen/familieleden	10	10	100%
Overige belangstellende (vragenlijst aangevraagd)	10	10	100%

De enquête geeft een beeld van de actuele vraag naar woonwagenstandplaatsen. Aan de aanbodzijde is het van belang een inschatting te maken van het aantal standplaatsen dat door doorstroming of overlijden zal vrijkomen in de komende jaren. We doen dit op basis van de leeftijdsverdeling onder de huidige woonwagenbewoners.

2 Huidige situatie en bewoning standplaatsen

In dit hoofdstuk geven we een beschrijving van de huidige situatie en de bewoning van de standplaatsen in de gemeente Rheden.

2.1 Locaties en standplaatsen

Binnen de gemeente Rheden zijn er op dit moment 24 standplaatsen voor woonwagens. Onderstaande tabel geeft de aantallen per locatie, en laat zien wie de eigenaar is van standplaats en wagen.

Tabel 2.1: Gemeente Rheden. Huidige situatie standplaatsen en wagens

Locatie	Aantal plaatsen	Eigendom Standplaats	Eigendom wagen
Rheden, IJsselsingel	3	Vivare	Particulier
Rheden, Havelandseweg	1	Particulier	Particulier
Rheden, Massenweg	2	Particulier	Particulier
Dieren, Van der Duyn van Maasdamstr.	2	Vivare	Particulier
Spankeren, De Timp	8 ¹	Vivare	Particulier
Spankeren, Van Rensselaerweg	2	Particulier	Particulier
De Steeg, Van Aldenburglaan	2	Gemeente	Particulier
Laag-Soeren, Van Zwietenlaan	2	Veluwonen	Particulier
Velp, Merwedestraat	2	Vivare	Particulier
Totaal	24		

Bron: Gemeente Rheden, situatie per 1 januari 2021.

De standplaatsen zijn voor het merendeel in eigendom van woningcorporatie Vivare; Veluwonen en de gemeente Rheden verhuren elk ook twee standplaatsen. De wagens zijn in alle gevallen eigendom van de bewoners.

Aandeel woonwagenstandplaatsen op de woningvoorraad

In opdracht van het ministerie van BZK heeft Companen in 2020 een inventarisatie uitgevoerd van het aantal standplaatsen in Nederlandse gemeenten. Hieruit blijkt dat het aandeel woonwagenstandplaatsen ten opzichte van het totaal aantal woningen in de gemeente sterk verschilt per provincie. Onderstaande tabel toont het aantal standplaatsen per provincie, zowel in absolute aantallen als afgezet tegen de totale woningvoorraad in de gemeenten.

¹ Op deze locatie zijn in de afgelopen jaren twee standplaatsen opgeheven in verband met brandveiligheid (afstand tussen de wagens).

Tabel 2.2 Aantal standplaatsen per provincie, absoluut en t.o.v. de woningvoorraad*

	Aantal standplaatsen*	Omvang woningvoorraad (CBS, 2020)	Aantal standplaatsen per 1.000 woningen
Drenthe	376	223.251	1,7
Flevoland	52	172.227	0,3
Friesland	191	302.578	0,6
Gelderland	1.139	912.372	1,2
Groningen	180	282.047	0,6
Limburg	1.131	533.231	2,1
Noord-Brabant	1.751	1.140.611	1,5
Noord-Holland	1.213	1.348.750	0,9
Overijssel	546	510.296	1,1
Utrecht	631	585.924	1,1
Zeeland	230	187.611	1,2
Zuid-Holland	1.414	1.692.888	0,8
Nederland	8.854	7.891.786	1,1
Gemeente Rheden	24	21.212	1,1

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=355).
Companen, 2020

Op basis van de inventarisatie telt Nederland ruim 8.850 standplaatsen voor woonwagens. Gemiddeld is er 1,1 standplaats per 1.000 woningen. In de gemeente Rheden is het aandeel ten opzichte van de woningvoorraad gelijk aan dit landelijk gemiddelde. In vergelijking met de provincie Gelderland (1,2 plaats per 1.000 woningen) ligt het aantal standplaatsen in Rheden wat lager.

2.2 Huidige bewoning

Op de 24 standplaatsen die er zijn in Rheden, wonen in totaal 64 personen. Het gaat om 11 tweepersoonshuishoudens en 8 huishoudens van drie of meer personen. In vijf gevallen wordt de standplaats bewoond door één persoon. In onderstaande tabel zijn alle huishoudens ingedeeld naar leeftijd van de hoofdbewoner. Er zijn geen standplaatsen waar de hoofdbewoner jonger is dan 25 jaar.

Tabel 2.4: Gemeente Rheden. Leeftijdsopbouw en huishoudsamenstelling hoofdbewoners, 1 januari 2021

Leeftijd hoofdbewoner	1 persoonshuishoudens op standplaats	2 persoonshuishoudens op standplaats	3+ persoonshuishoudens op standplaats
Tot en met 24 jaar	-	-	-
25 - 49 jaar	2	1	5
50 - 64 jaar	1	6	2
65 - 74 jaar	2	3	1
75+ jaar	-	1	-
Totaal	5	11	8

Bron: Gemeente Rheden, Basisregistratie Personen (BRP)

In totaal wonen er 64 personen op standplaatsen. De groep kent een iets jongere leeftijdsopbouw dan het gemiddelde in de gemeente, zo blijkt uit de volgende tabel.

Tabel 2.5: Gemeente Rheden. Leeftijdsopbouw bewoners woonwagenstandplaatsen en totaal van gemeente, 1 januari 2021

	Aantal bewoners op woonwagenstandplaatsen	Aandeel	Aandeel bewoners gemeente
0 – 9 jaar	7	11%	9%
10 – 19 jaar	9	14%	11%
20 – 29 jaar	9	14%	10%
30 - 49 jaar	17	27%	27%
50 - 64 jaar	16	25%	22%
65 - 74 jaar	8	13%	13%
75+ jaar	-	0%	13%
Totaal	64	100%	100%

Bron: Basisregistratie Personen (BRP) gemeente Rheden

Van de woonwagenbewoners is 39% jonger dan 30 jaar; in de hele gemeente is dit 30%. Er zijn geen woonwagenbewoners boven de 75 jaar. In de gemeente als geheel valt 13% in deze leeftijdscategorie.

2.3 Wachttijd, mutaties en wachttijd

De gemeente Rheden hanteert geen aparte wachtlijst voor standplaatsen, en ook in Entree wordt geen aparte lijst bijgehouden van mensen die op zoek zijn naar een standplaats. Vivare heeft wel een lijst met 78 mensen die zich ooit als belangstellende voor een woonwagenstandplaats hebben gemeld, maar die lijst is niet up-to-date. De gemeente heeft met Vivare afgesproken dat toewijzing van standplaatsen via Entree verloopt. Dit geldt niet voor de twee standplaatsen die in eigendom zijn van de gemeente; hier is geen specifiek beleid op geformuleerd.

In 2020 kwam er een standplaats van Vivare vrij in Rheden. Vivare heeft toen alle personen aangeschreven die op de - verouderde - wachtlijst stonden, met het verzoek om zich als woningzoekende in te schrijven bij Entree en via Entree te reageren op de standplaats als ze er belangstelling voor hadden. Ook mensen die niet op de specifieke woonwagenwachtlijst stonden, konden via Entree reageren op de standplaats. In totaal kwamen er 65 reacties op de standplaats. Vooraf was bepaald dat iedereen die op de specifieke (oude) wachtlijst stond, voorrang kreeg boven andere woningzoekenden. Binnen die groep was meettijd leidend. Uiteindelijk is de standplaats toegewezen aan een bewoner die al op dezelfde locatie woonde.

Wachttijden

In de afgelopen jaren is het sporadisch voorgekomen dat er een woonwagenstandplaats vrij kwam in de gemeente. Het is daardoor niet mogelijk om een betrouwbaar beeld te geven van de gemiddelde wachttijd voor een woonwagenstandplaats in de gemeente. Tot 2020 gold de situatie dat als er een standplaats van Vivare vrijkwam, deze niet werd geadverteerd op Entree maar aangeboden werd via een speciale wachtlijst. Daarbij is geen registratie bijgehouden van hoe lang mensen al wachtten op een standplaats. Het is daardoor ook niet mogelijk om een vergelijking te maken tussen de gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning in Rheden en die voor een woonwagenstandplaats. Maar het feit dat er nauwelijks mutaties zijn geweest, maakt het aannemelijk dat de wachttijd voor een standplaats in Rheden zeer lang is – er komen simpelweg nauwelijks plekken vrij.

3 Behoefte aan standplaatsen

3.1 Vraag van inwonenden

In deze paragraaf gaan we in op de vraag van 'inwonenden' uit gemeente Rheden: dit betreft mensen die nu al in een woonwagen in Rheden wonen. De vragenlijst voor inwonenden is door 10 personen ingevuld. Van deze mensen geven er 6 aan (misschien) te willen verhuizen. Hieronder zijn 5 inwonende (meerderjarige) kinderen; één is een inwonende ouder.

Tabel 3.1: Bent u van plan om te verhuizen?

Inwonenden uit Rheden	18 t/m 24 jaar	25 jaar en ouder	Totaal
Ja	0	1	1
Misschien	5		5
Nee	4		4
Totaal	9	1	10

Bron: Enquête Woonwagenbehoefteonderzoek Rheden, 2021.

Van de inwonenden die (misschien) willen verhuizen, hebben er 5 een voorkeur voor een woonwagenlocatie in Rheden. Eén persoon weet nog niet waar hij/zij heen wil verhuizen.

Tabel 3.2: Waar wilt u naartoe verhuizen?

Inwonenden uit Rheden	18 t/m 24 jaar	25 jaar en ouder	Totaal
Naar een woonwagenlocatie in gemeente Rheden	4	1	5
Naar een woonwagenlocatie in een andere gemeente	0	0	0
Naar een stenen woning (niet op of bij een woonwagenlocatie)	0	0	0
Weet niet	1	0	1
Totaal	5	1	6

Bron: Enquête Woonwagenbehoefteonderzoek Rheden, 2021.

Onder de inwonenden die (misschien) willen verhuizen naar een woonwagenlocatie in Rheden, is één persoon die graag binnen een jaar zou willen verhuizen; 2 geven aan binnen een termijn van 2 tot 5 jaar te willen verhuizen.

Tabel 3.3: Binnen welke termijn wilt u verhuizen naar een standplaats?

Inwonenden uit Rheden	18 t/m 24 jaar	25 jaar en ouder	Totaal
Binnen 1 jaar	0	1	1
Binnen 1 tot 2 jaar	0	0	0
Binnen 2 tot 5 jaar	2	0	2
Over meer dan 5 jaar	0	0	0
Weet ik niet	2	0	2
Totaal	4	1	5

Bron: Enquête Woonwagenbehoefteonderzoek Rheden, 2021.

Er zijn twee mensen die zeggen 'misschien' te willen verhuizen naar een standplaats én nog niet te weten op welke termijn zij dat zouden willen doen. Omdat deze vraag minder 'zeker' is dan die van de andere drie inwonenden, hanteren we een marge.² **De behoefte vanuit inwonenden komt daarmee op 4-5 standplaatsen.** Daarnaast zijn er 2 inwonenden die 'misschien' willen verhuizen en nog niet weten waarheen of op welke termijn. Die laatsten rekenen we nu niet mee bij de behoefteberekening.

² Hierbij rekenen we de 'onzekere vraag' voor 50-100% mee, en de vraag van mensen die wél een termijn noemen voor 100%.

Vraag op langere termijn:

De vragenlijst mocht worden ingevuld door inwonenden van 18 jaar en ouder. Om een inschatting te kunnen maken van de vraag op de middellange termijn, kijken we ook naar het aantal jongere kinderen dat op dit moment op een standplaats in Rheden woont. Er wonen nu 14 kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar op een standplaats, waarvan de helft nu ouder is dan tien jaar. Als zij op termijn allemaal in een woonwagen in Rheden zouden willen wonen, dan leidt dat tot een aanvullende vraag van 3 standplaatsen binnen nu en vijf jaar, en 4 standplaatsen binnen vijf en tien jaar (gerekend vanaf het moment dat zij 20 jaar worden). Omdat het niet zeker is dat al deze kinderen inderdaad deze keuze zullen maken, hanteren we een marge in de behoefteberekening: we gaan uit van een aanvullende behoefte van **2-3 standplaatsen binnen nu en vijf jaar, en 2-4 standplaatsen op een termijn van vijf tot tien jaar.**

Concluderend

Op basis van de reacties op de enquête gaan wij ervan uit dat er vanuit de groep inwonenden behoefte is aan **4-5 standplaatsen binnen de komende vijf jaar.** Op basis van de leeftijdsopbouw van de huidige groep bewoners kan hier een behoefte bij komen van **2-3 standplaatsen binnen de komende vijf jaar, plus nog eens 2-4 standplaatsen op een termijn van vijf tot tien jaar.**

3.2 Vraag van overige belangstellenden

In de onderstaande tabellen gaan we in op de vraag van overige belangstellenden voor standplaatsen in Rheden. Er zijn 10 vragenlijsten ingevuld door mensen die op dit moment niet op een standplaats in Rheden wonen. Zij wonen op dit moment bijna allemaal in een stenen woning: 4 in de gemeente Rheden, en 5 in andere gemeenten (2x Arnhem, 1 x Zevenaar, 2x Overbetuwe). Eén persoon woont in een woonwagen in een andere gemeente, maar heeft de vraag welke gemeente dit betreft niet beantwoord.

Van deze mensen geven er 8 aan graag te willen verhuizen. Twee personen hebben geen verhuiscens: het betreft een respondent die nu in een stenen woning in Rheden woont en de respondent die nu in een woonwagen in een andere gemeente woont.

Tabel 3.4: Bent u van plan om te verhuizen?

Overige belangstellenden	Aantal
Ja	8
Nee	2
Totaal	10

Bron: Enquête Woonwagenbehoefteonderzoek Rheden, 2021.

De 8 mensen die willen verhuizen, willen allen naar een standplaats in Rheden. Drie geven aan ook een locatie buiten Rheden te overwegen, mits het wel in de regio Arnhem is.

Tabel 3.5: Waar wilt u naartoe verhuizen?

Overige belangstellenden	Totaal
Naar een woonwagenlocatie in gemeente Rheden	5
Naar een woonwagenlocatie in Rheden of in een andere gemeente	3
Naar een stenen woning (niet op of bij een woonwagenlocatie)	-
Weet niet	-
Totaal	8

Bron: Enquête Woonwagenbehoefteonderzoek Rheden, 2021.

Van de mensen die graag naar een standplaats in Rheden (of in de regio) zouden willen verhuizen, wonen er 3 nu al in de gemeente; 6 hebben familie wonen op een standplaats in Rheden. Bij 7 van de 8 is dus op één of andere manier sprake van 'binding' met de gemeente.

Tabel 3.6: Binding met gemeente

Overige belangstellenden	Familie in woonwagen in gemeente Rheden	Geen familie in woonwagen in gemeente Rheden	Onbekend	Totaal
Woont in gemeente Rheden (stenen woning)	2		1	3
Woont in andere gemeente (stenen woning)	4	1		5
Totaal	6	1	1	8

Bron: Enquête Woonwagenbehoefteonderzoek Rheden, 2021.

Zij hebben vrijwel allemaal een verhuyswens op de korte termijn; één persoon zegt niet te weten binnen welke termijn hij of zij zou willen verhuizen.

Tabel 3.7: Binnen welke termijn wilt u verhuizen?

Overige belangstellenden	Aantal
Binnen 1 jaar	7
Binnen 1 tot 2 jaar	0
Binnen 2 tot 5 jaar	0
Over meer dan 5 jaar	0
Weet niet	1
Totaal	8

Bron: Enquête Woonwagenbehoefteonderzoek Rheden, 2021.

Concluderend

Op basis van de enquête blijkt dat er een vraag is van 8 'overige belangstellenden' die willen verhuizen naar een woonwagenstandplaats in de gemeente Rheden; vrijwel allen zouden dit graag binnen een jaar willen. We nemen de behoefte van al deze mensen mee als 'directe vraag'. De vraag vanuit de groep 'overige belangstellenden' komt daarmee op **8 standplaatsen**. Van de 8 belangstellenden geven er 3 aan niet alleen in de gemeente Rheden te zoeken naar een standplaats, maar eventueel ook in een andere gemeente in de regio te willen wonen als daar een standplaats vrij komt. Dat betekent niet dat de keuze voor Rheden een willekeurige is: voor 7 van de 8 belangstellenden geldt dat zij familie hebben wonen op een woonwagenlocatie in Rheden en/of zelf al in de gemeente wonen. Gezien het aantal reacties op de vorig jaar vrijgekomen standplaats in Rheden (65) lijkt de behoefte zoals die uit dit onderzoek naar voren komt, eerder een onderschatting dan een overschatting van de werkelijke vraag.

3.3 Vraag van hoofdbewoners

In het totaal hebben 18 hoofdbewoners/partners aan het onderzoek deelgenomen. De onderstaande tabel geeft weer hoe lang zij al wonen op de huidige standplaats. Meer dan de helft van de hoofdbewoners/partners die deze vraag heeft beantwoord, geeft aan dat ze al langer dan 20 jaar op dezelfde plek wonen.

Tabel 3.8: Gemeente Rheden. Hoe lang woont u op de huidige locatie? (hoofdbewoners/partners)

Hoofdbewoners	Aantal
Korter dan 5 jaar	2
5 tot 10 jaar	1
10 tot 20 jaar	3
Langer dan 20 jaar	7
Geen antwoord ³	5
Totaal	18

Bron: Enquête Woonwagengebeurtenisonderzoek Rheden, 2021.

De hoofdbewoners die hebben deelgenomen, hebben geen van allen concrete verhuisplannen. Drie respondenten geven aan 'misschien' te willen verhuizen: één wil misschien naar een andere plek op dezelfde locatie als waar hij nu woont (in Laag-Soeren), één wil misschien naar een andere locatie in de gemeente als daar ook plekken voor de nu nog thuiswonende kinderen worden gerealiseerd, en één wil misschien naar een andere gemeente 'als ze daar niet zo moeilijk doen'. De drie respondenten kunnen niet zeggen op welke termijn zij zouden willen verhuizen. In alle drie gevallen geldt dat het geen *additionele* vraag naar een standplaats betreft (de personen wonen nu immers ook al op een standplaats in Rheden), maar een 'kwalitatieve vraag'. De thuiswonende kinderen waar één van de respondenten aan refereert, hebben zelf ook een vragenlijst ingevuld en zijn dus al meegeteld bij de vraag van inwonende kinderen. Daarnaast is er een hoofdbewoner die aangeeft (op termijn) graag met zijn ouders, zus en kinderen op één locatie te willen wonen; als dat mogelijk is dan graag op de huidige locatie, maar anders eventueel op een andere locatie.⁴

Concluderend

Op basis van de enquête gaan we ervan uit dat er in de komende vijf jaar geen additionele vraag naar standplaatsen is vanuit de groep hoofdbewoners; op basis van de antwoorden is het ook niet aannemelijk dat er de komende jaren standplaatsen vrij zullen komen als gevolg van een verhuizing.

3.4 Aanvullende informatie over de vraag

In de onderstaande tabel gaan we verder in op de vraag van alle respondenten die (misschien) willen verhuizen naar een standplaats in Rheden. Wij hebben hen de vraag voorgelegd welke locaties voor hen het meest interessant zijn.

Tabel 3.9 geeft de voorkeur voor locaties per respondent weer. Eén persoon, die misschien wil verhuizen, heeft aangegeven geen voorkeur te hebben voor een bepaalde locatie. Deze persoon is niet in tabel 3.8 opgenomen.

³ Vier respondenten hebben de vragenlijst voor 'inwonende familieleden' ingevuld; in deze vragenlijst werd deze vraag niet gesteld.

⁴ We rekenen dit niet mee als additionele vraag, aangezien de ouders en zus zelf een vragenlijst hebben ingevuld (als 'overige belangstellende') en de kinderen nu nog onder de 18 zijn.

Tabel 3.9: Naar welke locatie wil men verhuizen?

Verhuisgeneigde respondenten		Wil verhuizen							Wil misschien verhuizen						
Locatie ↓	Respondent →	A	B	C	D	F	G	H	I	J	K	L	M	N	
Ijsselsingel (Rheden)		x	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x	x	x	
Havelandseweg (Rheden)		x	x	x	x	X	x	x	x			x	x		
Massenweg (Rheden)		x	x	x	x	X	x	x	x			x	x		
Van der Duyn van Maasdamstraat (Dieren)		x	x	x	x		X	X	x						
De Timp (Spankeren)		x			x		x	x	x					x	
Rensselaerweg (Spankeren)		x	x	x	x		x	x	x					x	
Van Aldenburglaan (De Steeg)		x	x	x	x	X	x	x	x						
Van Zwietenlaan (Laag Soeren)			x	x	x		x	x	x						
Merwedestraat (Velp)		x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	x	

Bron: Enquête Woonwagenebehoefteonderzoek Rheden, 2021.

Het valt op dat veel van de respondenten die aangeven naar een standplaats in de gemeente Rheden te willen verhuizen, daarbij geen specifieke voorkeur voor een locatie binnen de gemeente aangeven. De redenen waarom men op een bepaalde locatie wil gaan wonen zijn uiteenlopend (tabel 3.10). Ook hier geldt dat de motieven voor verhuizen persoonsgebonden zijn.

Tabel 3.10: Wat is voor u de belangrijkste reden om juist daar te willen wonen?

Verhuisgeneigde respondenten	Aantal
Daar woon ik nu ook al	3
Daar heb ik eerder gewoond	2
Daar woont mijn familie	3
Dat is dicht bij mijn werk	1
Anders, namelijk:	3
Onbekend	2
Totaal	14

Bron: Enquête Woonwagenebehoefteonderzoek Rheden, 2021.

De meeste verhuisgeneigde respondenten hebben een voorkeur voor een huurwoonwagen op een gehuurde standplaats (6 respondenten). Een minderheid wil zowel de woonwagen als de standplaats kopen (4 respondenten).

Tabel 3.11: Naar welke woonsituatie gaat de voorkeur uit?

Verhuisgeneigde respondenten	Aantal
Koopwoonwagen op gekochte standplaats	4
Koopwoonwagen op gehuurde standplaats	1
Huurwoonwagen op gehuurde standplaats	6
Huur- of koopwoonwagen op gehuurde standplaats	1
Huurwoning (stenen woning) op of bij een woonwagenlocatie	0
Koopwoning (stenen woning) op of bij een woonwagenlocatie	0
Geen voorkeur	2
Totaal	14

Bron: Enquête Woonwagenebehoefteonderzoek Rheden, 2021.

Onder de verhuisgeneigden zitten zowel alleenstaanden, als mensen die graag als gezin in een woonwagen in Rheden zouden willen wonen.

Tabel 3.12: Met hoeveel personen wilt u in de woonwagen of woning gaan wonen?

Verhuiscandidate respondent	Aantal
Alleen	5
Met 2 personen	1
Met meer dan 2 personen	4
Weet ik niet	4
Totaal	14

Bron: Enquête Woonwagengebeurtenisonderzoek Rheden, 2021.

Een groot deel van de verhuiscandidate respondenten wil geen informatie delen over het inkomen, of heeft deze informatie niet paraat (50%). Van de respondenten die dit wel opgeven, hebben de meeste huishoudens een inkomen dat behoort tot de doelgroep voor sociale huur (tot 2.450 euro netto per maand).

Tabel 3.13: Wat is het netto inkomen van het huishouden per maand na afloop van de verhuizing?

Verhuiscandidate respondent	Aantal
Tot € 2.450 netto per maand	6
Tussen € 2.450 en € 2.600 netto per maand	1
Meer dan € 2.600 netto per maand	0
Weet ik niet / wil ik niet zeggen	7
Totaal	14

Bron: Enquête Woonwagengebeurtenisonderzoek Rheden, 2021.

3.5 Vrijkomend aanbod door natuurlijk verloop

De enquête geeft een beeld van de actuele vraag naar woonwagengebeurtenisplaatsen. Bij het bepalen van de woningbehoefte is belangrijk om niet alleen te kijken naar de vraag naar standplaatsen, maar ook naar het eventueel vrijkomende aanbod. Bestaande woonwagengebeurtenisplaatsen komen beschikbaar bij vertrek of overlijden van bewoners. Zoals eerder toegelicht, verwachten wij op basis van de enquête niet dat er op korte termijn standplaatsen vrij zullen komen als gevolg van een verhuizing.

Op basis van de leeftijdsopbouw van de huidige groep bewoners is een (voorzichtige) inschatting te maken van het natuurlijk verloop. In de gemeente Rheden wonen er op dit moment geen eenpersoonshuishoudens van 75 jaar of ouder op een standplaats. Op basis daarvan is dan ook niet te verwachten dat er binnen nu en vijf jaar een plaats vrijkomt als gevolg van overlijden of verhuizen van een oudere bewoner. Over vijf tot tien jaar komen er mogelijk wel 1 of 2 standplaatsen vrij, vanwege de groep die nu in de leeftijdsklasse 65-74 jaar zit.

3.6 Onvrede bewoners

Uit de reacties op de enquête blijkt dat een aantal bewoners zich tekort gedaan voelt door de gemeente en Vivare. Het steekt hen dat er al jaren geen plekken zijn toegevoegd, en er wel plekken zijn opgeheven op woonwagengebeurtenislocatie De Timp in Spankeren. Zij geven ook aan dat er te weinig onderhoud wordt gepleegd aan de (voorzieningen op de) locaties. Zeven bewoners van De Timp in Spankeren hebben een brief toegevoegd aan de enquête. Hierin schrijven zij dat woonwagengebeurtenisbewoners 'zich tekort gedaan voelen

qua huisvesting en leefomgeving'. 'Wij wonen op De Timp in Spankeren en hier zijn een paar jaar terug 2 woonwagens weggekocht door Vivare. Onder het mom van de brandveiligheid en nu is het een open plek met groenvoorziening wat de nodige kosten met zich mee brengt voor de gemeente Rheden/ Vivare.' Zij geven aan dat dit 'in strijd [is] met het culturele erfgoed'. Zij eindigen hun brief met een oproep aan de gemeente: 'Er zijn kinderen, kleinkinderen, onze nazaten die worden ook groter, ouder, die hier zijn geboren, opgegroeid die kunnen nooit wennen in een normaal huis. Die willen hier heel graag wonen. Op die plek waar nu de groenvoorziening is kan naar ons idee best een woonwagen staan. Wij zijn een familie die zorgt voor elkaar, houden van onze familie [en] zijn trots op wie en wat we zijn. Wij gaan niet naar verzorgings- of bejaardentehuizen. Wij zorgen voor elkaar tot de laatste zucht. Wij houden de kosten bij de familie. Laat deze woonwagenbewoners leven in hun eigen leefomgeving en met huisvesting voor hun nazaten.'

Ook een echtpaar dat woont van de IJsselsingel in Rheden heeft een brief toegevoegd aan de enquête. Hierin schrijven zij onder meer dat er 'nog nooit onderhoud is gepleegd door zowel gemeente als woningstichting Vivare': 'Een groot stuk van het kamp is niet eens bestraat en staat de helft van het jaar dus vol met brandnetels en wildgroei'; 'Als er om ons heen gesnoeid wordt dan slaan ze het stuk bij ons altijd over'.. Daarnaast beschrijven zij dat de schuur voor het toilet en douche wel 40 jaar oud is, slecht onderhouden is en dat er alleen een klein gaskacheltje is waardoor het er in de winter koud is. De bewoners zouden graag een wagen willen huren met inpandig sanitair, en betreuren het dat Vivare geen huurwagens aanbiedt in Rheden terwijl dat in andere gemeenten wel gebeurt. Ook op deze locatie staat volgens de bewoners een vak leeg dat verhuurd zou kunnen worden, maar waar geen bestemming meer op zit voor een woonwagen. De bewoners beschuldigen de gemeente dan ook van 'uitsterfbeleid'.

Eén belangstellende die nu in een stenen woning in Rheden woont, schrijft in de enquête: 'Wij willen graag weer in een wagen wonen, maar het wordt ons moeilijk gemaakt i.v.m. Vivare houdt geen woonwagenlijst aan. De gemeente Rheden geeft veel regels om een wagen te plaatsen en heeft geen huurwagens.'

4 Conclusies en aanbevelingen

Onderstaande tabel geeft de directe behoefte aan standplaatsen in de gemeente Rheden weer, evenals de mogelijke behoefte op de middellange termijn. Op basis van de kenbaar gemaakte behoefte aan standplaatsen bestaat er een vraag naar standplaatsen van **12 à 13 plaatsen in de komende vijf jaar**.

Tabel 4.1: Vraag en aanbod Rheden (binnen 5 jaar)

	Vraag
Vraag van inwonende kinderen en overige familieleden (18+)	4-5
Vraag van overige belangstellenden met binding met Rheden	7
Vraag van overige belangstellenden zonder binding met Rheden	1
Totale vraag binnen vijf jaar	12-13
Verwachting vrijkomend aanbod door natuurlijk verloop in komende vijf jaar	0
Directe behoefte	12-13 plaatsen
Mogelijke toekomstige vraag inwonenden binnen vijf jaar (nu 13-18 jaar)	2-3 plaatsen
Mogelijke toekomstige vraag inwonenden op termijn van 5-10 jaar (nu <13 jr)	2-4 plaatsen

Bron: Enquête Woonwagengebouders Rheden, 2021.

- In de gemeente Rheden zijn er 5 inwonenden van 18 jaar of ouder die aangeven (misschien) belangstelling te hebben voor een standplaats in de gemeente Rheden.⁵ Daarnaast zijn er 8 'overige belangstellenden' die graag op een standplaats in de gemeente zouden willen wonen. Van die laatste groep geven er 3 aan eventueel ook op een standplaats in een andere gemeente in de regio te willen wonen. De keuze voor Rheden is echter niet willekeurig: 7 van de 8 'overige belangstellenden' hebben een binding met de gemeente Rheden (zij wonen er zelf, of hebben er familie wonen op een woonwagenlocatie).
- Op basis van de huishoudenssamenstelling en de leeftijdsopbouw van de huidige groep bewoners is het niet de verwachting dat er op korte termijn standplaatsen vrij komen door natuurlijk verloop.
- De meeste verhuisgeneigde respondenten hebben een voorkeur voor een huurwoonwagen op een gehuurde standplaats; een kleinere groep wil zowel de woonwagen als de standplaats kopen.
- Er wonen op dit moment 14 kinderen onder de 18 jaar op de woonwagenlocaties in Rheden. Afhankelijk van de keuze van deze kinderen maken om al dan niet in een woonwagen te willen wonen als ze volwassen zijn, kan er vanuit deze groep een additionele vraag ontstaan naar standplaatsen. Wij schatten deze in op 2-3 plaatsen in de komende vijf jaar, en nog eens 2-4 plaatsen in de vijf jaar daarna. Deze vraag beschouwen we voornamelijk als een toekomstige woningvraag en niet als directe behoefte. Het is een politieke keuze of de vraag van jongvolwassenen direct gehonoreerd moet worden, of dat het normaal is dat jongeren een bepaalde periode moeten wachten op woonruimte. Voornamelijk tellen we alleen de vraag van mensen die nu al 18 jaar of ouder zijn mee als 'directe vraag'.

Aanbevelingen voor vervolg

- Het strekt tot aanbeveling om in de komende jaren de toekomstige behoefte aan woonwagenstandplaatsen (lokaal en/of regionaal) te blijven monitoren. Monitoring van de vraag kan door het instellen van een specifieke wachtlijst voor woonwagenstandplaatsen, al dan niet gekoppeld aan het regionaal woningverdeelstelsel. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de communicatie:

⁵ Twee van deze inwonenden geven aan 'misschien' te willen verhuizen naar een standplaats en nog niet te weten op welke termijn; wij rekenen deze vraag voor 50-100% mee. Daardoor komen we op een behoefte van 4-5 standplaatsen voor inwonenden.

het is van belang dat het voor iedereen die behoefte heeft aan een standplaats duidelijk is waar zij hun behoefte kenbaar moeten maken en hoe het toewijzingsproces er uit ziet.

- De huidige vraag naar woonwagenstandplaatsen is in beeld gebracht op basis van een vragenlijst onder woonwagenbewoners. Daarnaast zijn mensen benaderd voor het onderzoek die vorig jaar via Entree hebben gereageerd op een vrijkomende standplaats in Rheden. Er is een kans dat mensen die wel op zoek zijn naar een woonwagenstandplaats, niet aan het onderzoek hebben deelgenomen. Dit versterkt de aanbeveling om een wacht-/inschrijflijs voor woonwagenstandplaatsen op te stellen.
- Dit onderzoek geeft inzicht in de actuele vraag naar woonwagenstandplaatsen in de gemeente Rheden. Omdat de woningvraag zich doorgaans niet beperkt tot gemeentegrenzen, is het van belang ook de behoefte in de regio in beeld te hebben. Op deze manier kan in regionaal verband woonbeleid opgesteld -en afgestemd- worden om woonwagenbewoners te huisvesten.
- Uit de brieven die bewoners meestuurden met de vragenlijsten, blijkt dat de verhouding tussen de bewoners en de gemeente op zijn zachtst gezegd niet optimaal is. Bewoners voelen zich in de steek gelaten door wat zij beschouwen als 'uitsterf beleid' en slecht onderhoud aan de locaties. Het verdient aanbeveling om met de bewoners in gesprek te gaan om te kijken of en op welke manier er aan hun noden tegemoet gekomen kan worden.
- Dit onderzoek biedt vooral inzicht in de *behoefte* aan standplaatsen. Hierbij is niet gekeken naar de *mogelijkheden* om nieuwe standplaatsen te realiseren. Een gedeelte van de respondenten met verhuisplannen heeft de wens uitgesproken dat ze op één van de bestaande locaties willen wonen, terwijl anderen aangaven dat zij geen specifieke voorkeur hebben binnen de gemeente. Een aantal respondenten geeft aan graag samen met familie op één locatie te willen wonen. Een vervolgstap zou dan ook kunnen zijn om te verkennen of het mogelijk is om het aantal plekken op de huidige locaties uit te breiden, of dat er een nieuwe locatie moet/kan komen om in de behoefte aan standplaatsen te voorzien.